

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék.)

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 7. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Meszlény Benedek* földbirtokost, az Országos Halászati Egyesület alelnökét, haltenyésztő egyesületek és halértékesítő szövetkezetek szervezésével bízta meg.

6402/eln. 1904. szám.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Utasítás

a haltenyésztő egyesületek és halértékesítő szövetkezetek szervezésére kiküldött miniszteri megbízott részére.

I. Haltenyésztő egyesületek alakítása.

1. §. Halászati érdekeinknek társadalmi úton való előmozdítása céljából az ország különböző vidékein oly, az 1888. évi XIX. t.-cz. IV. fejezetében említett társulatok keretén kívül eső egyesületek vagy a kereskedelmi törvény alapján álló szervezetek alakulása is kívánatos, melyek a halászat ügyének felkarolását alapszabályszerű feladatuknak ismerik.

2. §. Ily egyesületek vagy szervezetek működésének körébe vonható a halászati sport fejlesztésén kívül mindaz, a mi a halászat emelése érdekében célszerűnek látszik. (A vizek behalásítása, halivadéknevelő-telepek létesítése, a tenyészanyag beszerzése, gondozása, halászati jogok bérlete, egyes haltenyésztésre alkalmas vízterületek kihasználása, mesterséges haltenyésztések létesítése, fentartása stb.)

3. §. Ily egyesületek vagy szervezetek alakítása céljából ott, a hol megfelelő vízterület áll rendelkezésre, vagy egyébként a helyi viszonyok alkalmasak, a miniszteri megbízott érintkezésbe lép a helyi hatósággal (főispán, alispán, polgármester, főszolgahíró) s tájékozást szerezvén, kik azok az ügybarátok, a kiknek közreműködésére számíthat, értekezlet összehívását kezdeményezi.

Az értekezleten megmagyarázandó az egyesülés célja, közérdekű volta s kifejtendő, hogy a legszerényebb

egyesület is hasznos közgazdasági szolgálatot teljesíthet a halászati ügy fontosságának felismertetésével s ha működésében csak a hatósági feladatok támogatására szorítkoznék is, a halászati rend biztosításának elősegítésével lényegesen javíthat a helyi viszonyokon.

4. §. Az egyesületek alakulásának megkönnyítése céljából a miniszteri megbízott egy általános mintaalapszabály-tervezetet dolgoz ki s azt az érdekeltek rendelkezésére bocsátja.

5. §. Az egyesületek alakításánál figyelmeztetendő, az érdekeltek az Országos Halászati Egyesülettel létesítendő szerves kapcsolat előnyeire s a miniszteri megbízott gondoskodjék, hogy a vidéki egyesületek az Országos Halászati Egyesületbe tagokul lépjenek be.

6. §. A miniszteri megbízott kilátásba helyezheti, hogy az egyesületet közérdekű működésében a földművelésügyi miniszter a szükséghez és viszonyokhoz képest halikrák és tenyészrákok ingyenes adományozásával fogja támogatni s a mennyiben ikratermelő, halivadéknevelő vagy haltenyésztő-telepeket fog az egyesület létesíteni, e berendezések terveit díjtalanul elkészítteti.

Egyéb állami támogatás csak előzetes felhatalmazás alapján helyezhető kilátásba.

7. §. Az egyesületek működését a miniszteri megbízott állandó figyelemmel kíséri s arról a földművelésügyi miniszternek jelentést tesz.

II. Halértékesítő szövetkezetek alakítása.

8. §. A közlelmezési viszonyok javítása érdekében rendezésre szorulván az, hogy nagyobb városainkban időszakonként elégtelen a halpiacz ellátása s aránytalan drágán jutnak halhoz a fogyasztók: a miniszteri megbízott a helyi viszonyok beható tanulmányozása nyomán oly intézkedéseket hozzon javaslatba, melyek által a panaszolt bajok orvosolhatók.

9. §. Kísérje figyelemmel a nagyobb városok halpiaczait s érintkezésbe lépven a helyi hatósággal, szükség esetén pedig az érdekelt halkereskedőkkel és a

közel vidéki tenyésztőkkel, tegyen kísérletet oly berendezéssel, mely a piacnak időszaki nagyobb szükségletét fedezhetné s míg egyrészt gátat vetve a piaci árak mértéktelen feleségázásának, másrészt a jobb piaci árak hasznából való részesedést a tenyésztőknek is biztosítaná.

10. §. Ha a piac rendszeres ellátását csakis halértékesítő szövetkezet útján lehetne megoldani, a miniszteri megbízott a közel vidéki termelők, halászati berlők stb. bevonásával kísérelje meg ily szövetkezet alakítását s igyekezzék a szövetkezeti halraktár létesítését a helyi hatóság részéről nyújtandó kedvezmények kieszközlésével biztosítani.

11. §. A miniszteri megbízott kilátásba helyezheti, hogy a szövetkezetet a földművelésügyi miniszter nemcsak erkölcsileg, de a szükséges berendezések terveinek ingyenes elkészítésével, sőt indokolt esetben egyéb irányban anyagilag is támogatni hajlandó.

12. §. Oly nagyobb piacok ellátására, melyek közelében szövetkezeti halraktárak nem volnának létesíthetők, a miniszteri megbízott igyekezzék odahatni, hogy egyes tógazdaságok saját kezelésükben tartsanak fenn alkalmas halraktárt, vagy pedig úgy rendezkedjenek be, hogy legalább is időszakonként — a mikor a kereslet nagyobb — közvetlen szállítsanak halat a piacra s azt ott maguk árúsítsák.

13. §. A halértékesítő szövetkezetek működését a miniszteri megbízott állandó figyelemmel kíséri s időnként megvizsgálván, arról a földművelésügyi miniszternek jelentést tesz.

III. Halászati társulatok ellenőrzése.

14. §. Az 1888. évi XIX. t.-cz. IV. fejezete értelmében alakított halászati társulatok működésének ellenőrzésére az országos halászati felügyelőség lévén hivatva, ezen társulatok közül csak azon teendők tartoznak a miniszteri megbízott feladatai közé, melyekre nézve esetről-esetre külön megbízást nyer.

15. §. A mennyiben egyes társulatok viszonyainak tüzetesebb vizsgálata indokoltnak találtatnék, a miniszteri megbízott erre külön megbízást nyer s a vizsgálatot az illetékes törvényhatóság alispánjával (polgármesterével) egyetértőleg teljesíti.

IV. Közvizek behalásítása.

16. §. Oly városokban és nagyobb községekben, melyek valamely közvíz partján fekszenek s melyek területén czélszerű berendezések létesíthetők, a miniszteri megbízott a helyi hatóságot halivadéknevelő-telep létesítésére és fentartására ösztönzi.

17. §. E közérdekű intézmények támogatása érdekében a miniszteri megbízott kilátásba helyezheti, hogy a földművelésügyi miniszter a berendezés tervét ingyen bocsátja a város vagy község rendelkezésére s ezenfelül évről-évre a közvízbe bocsájtandó halivadék mennyiségének arányában pénzsegélyt is nyújt.

18. §. Ily telepek segélyezésének előfeltétele azonban, hogy az országos halászati felügyelőség a berendezés czéljára kijelölt területet alkalmasnak találja s hogy a telep üzeme az országos halászati felügyelőség által megállapítandó üzemterv határozmányainak pontos betartásával kezeltessek.

V. Tógazdaságok létesítése.

19. §. A mesterséges haltenyésztés terjesztése érdekében a miniszteri megbízott azokat a földbirtokosokat,

kiknek alkalmas terület áll rendelkezésükre, tógazdaság berendezésére buzdítja.

20. §. A kijelölt terület alkalmas voltát a miniszteri megbízott megkeresésére az országos halászati felügyelőség állapítja meg.

21. §. A miniszteri megbízott kilátásba helyezheti, hogy a földművelésügyi miniszter a tógazdaság berendezésének tervét díjtalanul elkészítteti s az üzem megindítását szakértő közeg kirendelésével elősegíti.

VI. Általános határozmányok.

22. §. A miniszteri megbízott, ki e minőségében semmiféle javadalmazást sem élvez s dologi kiadásának megtérítésére sem tart igényt, közvetlenül a földművelésügyi miniszternek van alárendelve, utasításait a minisztertől veendi s jelentéseit is a miniszterhez intézi.

23. §. Az ügyvitel egyszerűsítése czéljából a miniszteri megbízott közvetlenül érintkezhetik az illetékes osztály vezetőjével s jogában áll a folyó ügyeket a miniszteri ügyiraton rövid úton tárgyalni.

24. §. A miniszteri megbízott állandó érintkezést tart fenn az országos halászati felügyelőséggel, munkaprogramját vele egyetértőleg állapítja meg s eljárásában irányelvül tekinti, hogy a kölcsönös támogatás a megindítandó társadalmi mozgalmat sikerre vezesse.

Kelt Budapesten, 1904. évi június hó 17-én.

~~~~~

Magyarország tógazdaságai

és ezek jövőndő helyzete egy esetleges német halvám esetén.

Irta: dr. Hirsch Alfréd.

(Befejezés.)

Hátra volna még Románia, mint látjuk, innen 11,775 q-t hoznak be, tehát az összes behozott édesvízi hal 64%-a román hal. Romániában a kedvező éghajlati és területi viszonyoknál fogva a termelési költség oly minimális, vizeik ezidőszerint mesés bőségben adják a halat, a román hal tehát veszedelmes versenytársa a magyar halnak és behozatala csak az ideig nem fog a magyar haltermelésre nyomasztólag hatni, míg meg van adva a lehetősége annak, hogy viszont halainkkal mi is kifelé gravitáljunk. Az olcsón termelt román halal a mi nagy befektetést igénylő tógazdaságaink halai, daczára ez utóbbiak kétségen felül álló jobb minőségének, nem tud versenyezni, ma a román hal eladási ára nálunk akkora, mint a mi halaink előállítás költsége, tógazdaságainknak tehát egyenesen egzisztenciális kérdése, hogy vagy megnehezítjük, sőt lehetetlenné tesszük a román hal behozatalát, vagy gondoskodnunk kell a mi halaink akadálytalan kiviteléről. Ámde ez utóbbi lehetősége a Németország részéről tervbe vett halvám esetén azonnal megszűnik. *Németország vámsorompójának fölállítására egyértelmű haltermelésünk megsemmisítésével.* Lássuk amaz okokat, melyek bennünket ez állításra feljogosítanak.

Az osztrák földművelésügyi miniszterium által kiadott hivatalos adatok szerint (Statistik der österreichischen Teichwirthschaften und ihrer Leistungen im Jahre 1900) Ausztriában ma 940 tógazdaság áll fenn 27,960 hektár területen, a melyből az alpesi tartományokra a legkevesebb, a Németországgal szomszédos tartományokra pedig a legtöbb tógazdaság esik és pedig Csehországra 387, Morvaországra 221, Galiciára 157, összesen 765 tógazdaság, a tógazdaságoknak tehát 81%-a.

Ezekből a tógazdaságokból Németországba szállítottatott:

1899-ben 23,102 q.,

1900-ban 26,377 q., vagyis az összprodukciónak mintegy 80%-a. Ez a halmennyiség kizárólag, vagy legalább is túlnyomólag ponty volt, még pedig, mint fenti kimutatásból kitetszik, mesterséges tavakban tenyésztett és élő állapotban forgalomba hozott ponty.

Ezekre védvámot kivetni egyértelmű a beviteli tilalommal. E védvám lehet alacsony vagy magas, az a dolog érdemére nézve irreleváns, mert hisz nem is annyira maga a vám, mint inkább a vámkezeléssel szűkségképen járó nehézkes eljárás az, mely a kivitel lehetetlenné teszi. A tógazdaságoknak a lehetőséget a nyílt vizekből eredő hallal konkurrálni egyedül az élveszállítás adja meg. Erre vannak utalva a tógazdaságok, mert az élő s nem élő ponty között 30—40%-nyi árkülömbözet van. már pedig evidens, hogy a magas termelési költség ily különbséget el nem bír, erre van utalva azonban már csak azért is, mert a fogyasztó közönség finomodott izlése a pontyot élve kívánja a piacon, szóval a kivitelre dolgozó szállítás kizárólagos módja az élveszállítás, melyet a vámkezelés szertföltött megnehezít, ha ugyan egészen lehetlenné nem tesz.

A hal élő állapotban vízzel telt s megfelelő alakú és konstrukciójú hordókban szállítatik; a szállítási időtartama és az időjárás mérve szerint egy kb. 300 liter ürtartalmú vízzel telt ily hordóban 60—100 kg. élő ponty lesz szállítva, egy ily hordó súlya tehát a víz és hallal együtt, akár 60, akár 100 kg. hal van a hordóban, kb. 350 kg. A ponty igen hosszú szállítást bír el, baj nélkül szállítható a kellő elővigyázat mellett 36—48 óra, sőt ennél hosszabb ideig is, feltételeztetvén azonban, hogy a hordó a szállítás folyamata alatt állandó mozgásban legyen. A mozgás következtében a hordóban levő víz is mozgásba lépén hozva, meg van adva a lehetősége annak, hogy a halak részére szükséges friss levegő abszorbeáltassék. Mennél gyakrabban és mennél hosszabb ideig van a hordóban levő víz mozgás nélküli állapotra kárhozotva, annál inkább kedvezőtlenül van a hal állapota befolyásolva. Németországban a vasutak minden oly nagyobb állomáson, hol a halak az összeköttes révén 1 óránál hosszabb ideig állanak, egész kocsirakomány halakat olyképp hoznak mozgásba, hogy mozdony segítségével az illető vasuti kocsikat mindaddig vontatják valamely szapad sín páron, míg az indulás ideje el nem érkezik.

Már most mi történik a határállomáson, ahol az elvámolást eszközölni kell? Minő módon történik az elvámolás, mennyi időt fog ez igénybe venni?

Mint mondtuk, egy vízzel telt hordó bruttó súlya azonos marad akár 20, akár 100 kg. hal van abban. Miként lehet tehát a halak tényleges súlyát konstatálni? Ha a hordó víztartalmát kiürítjük, akkor — lemázsalás útján — megkapjuk a hordó és a hal súlyát, ámde egy 300 literes hordó súlya más, ha ez tölgy, fenyő vagy fűzfából készült, következésképp a hordót és halat külön kell mérlegelni és csak ennek megtörténte után helyezhető újból a hal hordóba s tölthető fel vízzel. Ez eljárásnak azonban órákat kell igénybe vennie s laikus előtt is könnyen érthető dolog, hogy ily manipulációt a már 15—25 órás szállítást elszenvedett hal ki nem bír s ha az még élő állapotban is lesz a hordóba visszahelyezve, nem szenved kétséget, hogy élve nem érkezik rendeltetési helyére s küldője legjobb esetben annyit kap a halért, amibe az egyébként túl magas fuvar és

vám került. Ily körülmények között kiviétről szó sem lehet. Még komplikáltabb az eljárás, ha nem egynemű halak szállítatnak egyidejűleg, hanem például ponty és czompó, mely utóbbit vámentesen kívánja Németország továbbra is befogadni. Miként lesz az együtt szállított kétféle hal súlya külön-külön megállapítva? Miként lesz a vizen bárkákban elhelyezett s hajóval vontatott hal-szállítmány súlya megállapítva, mely a határnál jóval beljebb lesz még vizen továbbítva. Miként lesz a kosarakban, ládákban elhelyezett s jég közé csomagolt ú. n. jegelt hal elvámolva?

Mind e kérdésekre csak egy a felelet, t. i. sehogysen, mert abban a pillanatban, midőn a vámsorompó előttünk le lesz bocsátva, a *kivitel azonnal megszűnik*.

Már most azt mondhatnánk, hogy a kiviteli statisztika szerint tőlünk Magyarországból mindössze 528 q. hal került Németországba, tehát oly csekély mennyiség és érték, hogy azon a hazai haltermelés sorsa meg nem fordul s következésképp Magyarországra nézve közömbös, hogy Németország kíván-e vámot vagy sem? Azonban távolról sem így áll a dolog. Abban a pillanatban, midőn Csehország, Morvaország és Galiczia az eddig kiszállított 28—30,000 q. élő ponty piaczat elvesztik s belföldi fogyasztásra kénytelenek dolgozni, abban a pillanatban hazai haltermelésünk felett megkondult a vészharang. A piaczat vesztett 28—30,000 q. pontytyal elsősorban Bécsset, másodsorban Budapestet fogják fölkeresni. Ám mit jelent ez más szóval?

Tógazdaságaink egy része, részben földrajzi fekvésük-nél, részben költségesebb produkeziójuknál fogva eddig a valamivel jobb árakat fizető bécsi piacra voltak utalva. Mi sem természetesebb, hogy elsősorban a magyar hal szorulna ki onnan, helyet adandó a belföldön termelt halmak. De menjünk tovább. Bécs halfogyasztása ma megközelítőleg elérte azt a maximumot, mely népességével arányban áll és ha fokozható is még a fogyasztás, az semmiesetre sem a drága pontytyal fog történni, hanem azzal az alárendelt minőségű olcsó tengeri hallal, melylyel a Nordenhamban 3 millió márka alapítókével létesült „Nordsee“-társaság évek óta oly mennyiségben látja el Bécsset, mely az ottani halfogyasztás $\frac{1}{3}$ -át fedezi. E társaság azonban nemcsak Bécsbe, de a monarchia Lajtántúli részének minden számottevő és valamire való városába befészkelte magát.

A kilogrammonként 60 fillértől 150 fillérig értékesülő és fogyasztási adótól mentes tengeri hallal a cseh, morva és galicziai élő ponty, mely 15-6 fillér fogyasztási adót is fizet, versenyezni nem képes, következésképp semmi kétség sem merül fel aziránt, hogy a német piacról kiszorított 30,000 q. pontynak csak egy elemnyészően csekély része, mondjunk azonban igen sokat, $\frac{1}{3}$ -ad része fog Ausztriában elhelyezést nyerni! Ámde a fenmaradó 20,000 q. hova jönne máshova, már csak a földrajzi fekvésnél fogva is, mint hozzánk.

Mi vár tehát a magyar haltermelésre, ha Ausztriából kiszorul a magyar hal, melyből oda 1902-ben 4600 q.-t vittünk be, mi vár rá, ha ide zúdítják a fentemlített 20,000 q. pontyot, melynek előállítás ára olcsóbb, mint a mi halunké, mert hisz régi tógazdaságokból kerülnek ki, melyek a kezdet nehézségein túl vannak és befektetésüket már rég amortizálták.

Tógazdaságaink további fejlődésének egyszer s mindenkorra útja van állva, útja van állva pedig idegen befolyás révén, melyből a hazai közigazdaságnak semmi haszna nincs. Kézenfekvő dolog, hogy egyrészt a román hal, másrészt a nálunk piacot kereső osztrák hal, már

csak a fogyasztással arányban nem álló nagy tömeg révén is az árak hihetetlen és oly mértékben való esését fogja maga után vonni, hogy a magunk halainak termelési költsége sem talál fedezetet.

További tógazdaság létesítéséről tehát szó sem lehet, meglévő tavainkból pedig leereszthetjük a vizet s azokat régi állapotukba visszahelyezve, a hasznavehetetlen területeket nyilvántartó kataszter megcsorbitatlanul fogja azt a holdszámot feltüntetni, melyet sok évvel ezelőtt mutatott.

A Németország által tervbe vett vámnak megvalósulása egyértelmű tehát a hazai haltermelés megsemmisítésével.

De hát tulajdonképen mi indokolja és kik kívánják a német vámot?

A német szaksajtóban évek óta két érvet hoznak fel a vám mellett.

Szükségesnek tartják nevezetesen elsősorban a hazai termelés védelmére, másodsorban az ország igen sok tógazdaságában grasszáló himlőbetegséget a cseh és galicziai ponty által behurcoltnak állítják.

Mind e két állítás tendenciózus, komolyan nem vehető s könnyen megdönthető. Ami a himlőbetegség bevitelét illeti, ez a mesék országába tartozik, mindenütt ott, ahol haltenyésztést üznek, ott halbetegségek is keletkeznek. Az intenzíve tenyésztés mindenütt hajlamosít a betegségekre, kulturnövényeink számos oly bajnak vannak kitéve, melyeket vadon tenyésző fajokonak nem ismernek, hasonlóképp van a haltenyésztésben is. A hal élettanának ezidőszert legalaposabb ismerője német ember, Hofer tanár, ki ismételtlen bizonyította, hogy ezen betegség nem mai keletű, létezett már a középkorban is, mint ez Gessner Conrad 1563-ban Zürichben megjelent könyvében olvasható.

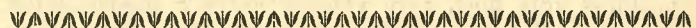
Hasonló értékű a német védvamos párt ama másik állítása, hogy a vám a hazai termelés védelmére szükséges. Németországban a föld magas értékénél és az előbbre volt gazdasági kultúra révén már régen tógazdasággá lett téve minden oly terület, mely e célra alkalmas volt. Itt tehát nincsenek oly területek, melyek jövőben lennének csak víz alá véve, következésképp a tógazdaságok termőképessége elérte a maximumot, mely hozzávetőleges adatok szerint 90,000 német mázsa pontyra, vagyis 45,000 q.-ra tehető. Már most azt kellene a német gazdák kijelentése után hinnünk, hogy hozzászámításával az Ausztriából Németországba szállított 30,000 q.-nak, a kínálat jóval nagyobb, mint a kereslet és e körülmény maga után vonta az árdepressziót. Feltéve ez esetet, a német gazdák kívánságát a saját szempontjukból teljesen jogosnak és méltányosnak kellene elismernünk. Azonban vessünk egy pillantást a berlini halpiacz utolsó 10 évének pontyáraitra, ezek évről-évre emelkednek, következésképp a német gazdáknak nincs okuk a cseh stb. ponty konkurrencijától tartani, annyival kevésbé, mert Berlin, mint a világ legnagyobb halpiacza, még jóval nagyobb mennyiségek befogadására és elhelyezésére képes, mint a jelenben történik.

A német közvélemény is tisztában van ezzel, ami kifejezést nyer azon körülményben is, hogy hisz a termelők zöme, még pedig a terület arányában számított zöme maga is ellene nyilatkozott a vámnak; a porosz sziléziai halászegyesület, a keleti porosz halászegyesület már 1900-ban megtartott Zollkonferenz des Deutschen Fischereivereins folyamán kifejezést adtak a vám felesleges és mivel sem indokolt voltának, még vehemen-
sebben keltek ki a vám ellen maguk a német halkeres-

kedők, kik emígyen az osztrák verseny kizárásával teljesen ki volnának szolgáltatva a német termelőknek.

A német vámot tehát csak a termelők és ezeknek sem az összessége óhajtja s ha mérlegeljük a hatást, melyet a vámsorompó fölállítására okoz, kétségtelen, hogy ama csekély előny, melyet a német gazdák, de nem a közigazdaság nyer, elenyésző csekély amaz óriási visszahatással szemben, melyet az elmondottakkal vázolni igyekeztünk.

Hiszszük, hogy az a fontos misszió, melyet tógazdaságaink már most, de különösen területileg történendő fejlődésük folyamán hivatva lesznek az ország közigazdaságában betölteni, elég fontos arra, hogy intéző köreink a megújítandó kereskedelmi szerződéseknél Németország védvamos kívánalmainak vétót mondjanak.

A szárnyas orvhalászok és azok irtás- módjairól.

(15. Folytatás.)

19. A gödény.

(Pelecanus onocrotalis.)

Ki hinné, hogy ez a nagy vízi barom valamikor az igazi magyar madarak közé számított, akár csak a gölya, — mert a régebbi víz- és haldús időkben éppen nem volt ritka madár a tiszta- és dunamenti lápok s tavak bő halállományú vizein. Hanem azután, hogy fölkerült a vizek szabályozásának divatja s mind kurtábbra fogta a ki-kicsapkodó folyók rakoncátlanokdását s a fekete lápi vizek birodalmának túlon-túl való terpeszkedését a háromszögölös tudomány: ehhez képest lassan-lassan a gödények is mindinkább fogyának indultak és egyre fogytak; idő haladtával pedig egészen ritkaság számba kezdtek menni, úgy, hogy kívánva se láthatott belőlük az ember még oly helyeken se, a hol pedig valamikor a közönségesebb halszár madarak közé tartozott — és lassanként feledni kezdte vadász is, halász is a zsákos torkú, csodacsőrű szárnyast, legfeljebb a nótában emlékezett meg róla itt-ott a nép ajka; különösképpen azonban nem említette, mert eltűnévén a szeme elől, jórészt feledésbe ment előtte és így nem is foglalkozott vele. Hogy azonban még is tudott róla, az kitetszik azokból a nótáiból, a melyekben egy vagy más tekintetben hivatkozik a gödényre — és sok ilyen nép ajkán élő nóta van, melyek közül egyik a következő is:

„Gödény madár elmönt, ritka lőtt a magja.
Ű volt a halaknak gyohontató papja.
Be nem teltt soha torkának a szákja:
Olyan volt, mint a pap telhetetlen szákja.“

(Szeged vidéke.)

A vőfényi mondókákban is bele volt foglalva a ritkává lett gödénymadár, így például a következő halászigmus is említi ezt:

„A gödénynek nevét talán hallottátok,
Hogy ez ritka madár, azt is jól tudjátok;
Tűzok, vadlúd, kacsa, ime néznek reátok,
Vizityúk is lassan sántikál hozzátok.“

(Vác.)

Pedig, mint már föntebb említettem, éppen ellenkezője volt igaz annak, amit ez a versemény kifejez, mert némely halasvizen gyakran annyi volt a gödény, hogy egy-egy jól sikerült duflázással fél vagy egész tuczatot is ledurranthatott néha az ember, ha szerencsésen köze-

lökbe férközhetett. — Persze abban az időben, a midőn még sok volt a gödény, senkinek sem jutott eszébe kárttevési végett különösebb üldözés tárgyává tenni, hanem igenis, lőtték, ha alkalom került rá hatalmas tollseprűket szolgáltatató szárnyai és még inkább nyúlékony bőrzacsója miatt, mely a gödénynek az álla alatt fityeg s a melyből raritás számba menő dohányzacskókat készítettek régente, míg a madár csudanagy csőrű fejét a lápjáró csónakok orrára szegezték ki a halászok, avagy pedig a halászgunyhók ajtajára erősítették föl afféle megbámulni való furcsaság gyanánt.

Persze a mai halásznemzedék, értve a fiatalabb generációt, nem igen tud a gödényről, mert a legtöbb helyen a híre is elmúlt már ennek a nagyszájú jószágnak, pedig sok mese is szólott a híres „pilikán” madárról, a hogy a Tisza körül némely helyen nevezték.

A gödény nemcsak hogy gyakori előfordulású madár volt nálunk, hanem özönével költött is a Tisza és Al-Duna mocsárvidékein a folyamszabályozások kora előtt, bár terjeszkedésében a bácskai, torontáli, temesi lápokra, s a bihar-, békés-, heves- és csongrádmegyei sárrétekre szorított leginkább és e helyeken gyakran csapatostól is mutatkozott. — Csekély példányszámban (egyesével, kettesével vagy kis csoportokban) minden nagyobb mocsáron, a hol csak hal volt, lehetett vele találkozni, — szóval sehol sem tartozott a ritka állati jelenségek közé.

Szeged vidékén (a Maros holt ágaiban) a 70-es évek második felében láttam és lőttem az utolsókat azok közül, a melyek még rendes nyári telepedők valának. Azóta ilyenekkel nem találkoztam, csakis kóborló csapatok vagy egyesek ötlöttek föl imitt-amott, de mindig igen halgazdag vízterületeken — és leginkább csak árvizes években, a midőn is rendszeren meg szokták látogatni a régi jó tanyákat az idegenbe szakadt halfalánkok. Általában a gödény ma már csak vendégként mutatkozik nálunk és rövid itt tartózkodás után ismét visszavonul mostani délibb lakhelyeire, egész a Fekete-tengerig kísérve a Duna folyását, mely tőlünk el- és időnként ismét visszavezeti hozzánk, mint ahogy a *viza* felkeresi hazai nagy folyóinkat. — Azonban kivételképpen a Dráva-fok és a pancsovai nagy árterek még mindig *rendes* előfordulási helyét képezik a gödénynek május vagy június hónapokban és néha óriási csapatokban mutatkozik említett helyeken, úgy, mint a Fekete-tenger mellékén szokott. Van rá eset, hogy százas csapatok, vagy még ennél is nagyobb tömegek verődnek össze a halászok elképzelhető ijedelmére, mert az összekerült sok madár pillanatra sem vesztegel, hanem folytonos tevékenységben folytatják Szent-Péter mesterségét és rövid idő alatt nagyon megapasztják a legdúsabb halállományt is, — hát még ha hetekig pocskékolják ugyanegy területen a halat! — mint az ily messziről jött telhetetlen „vizi barmoknak” szokásuk.

Őszi költözésük idejében is találkozhatunk néha még gödényekkel a Tisza, Dráva, Maros és Olt mentén, sőt olykor egészen szokatlan helyeken és számban is feltűnik ez a madár, így 1882. évi október 12.-én a székely havasokon Toplicza község határában mintegy 1000 darabot számláló csapat észleltetett és lőttek is közülök.

Hogy manapság költ-e még nálunk a gödény, arról nincs tudomásom, de nem hiszem.

A mi a gödénynek a halászatra való jelentőségét illeti, az ma már e madárnak ritka előfordulása következtében csakis oly helyeken bír fontossággal a károsítás szempontjából, a hol a gödény látogatásait ma is

még tenni szokta s így mint halpusztító tényező szerepel időnként. — Természetesen azoknak a helyeknek, a melyeket látogatásával megszerencséltet (!) a gödény, valóságos ördögi démonává válik ama roppant kárttevési folytán, mit a halakban elkövet. Az a tetemes mennyiség ugyanis, melyet a halállományban csak egy nap lefolyása alatt is elpusztít egy csapat gödény — oly mérvű lehet, hogy csak igen nagy számokkal volna kifejezhető!... De tekintsük csak kissé közelebről a dolgot. Ugyanis a gödény halászó eszköze az a nyúlékony sága folytán roppantul kitágítható *állsák*, mely a madár egész kültekintetét oly sajátságossá teszi s a melyet halmeregetőül használ halászatai alkalmával s fog vele a temérdek kisebb hal mellett akkora halpéldányokat is, a mekkorák csak ebben a nyúlékony állsákban elférnek! Már most tessék úgy hozzávetőlegesen elképzelni, mennyi hal fér bele ebbe a bőrvarsába? — Hát bizon nem kevés, a míg megtelik vele — és pedig hamar megtelik! És ha már megtelt, rendszeren csak akkor fog a telhetetlen madár a fölgülemlett viczkándó préda egyenként való elnyeléséhez... És hányszor telik meg emígyen, haldús vizen, csak egy óra elforgása alatt is, ez a madárzacskó? — Ki tudná a számát! Hanem azt tapasztalathból tudom, hogy aránylag tetemes nagyságú, sőt föltűnő nagy halak is kerülnek abba, melyeket a madár egészen könnyű szerrel elnyel — és mivel roppant étvágya van a gödénynek s emellett roppant gyorsan is emészt: nem csekély mennyisége szükséges a kis- és nagyhalaknak, hogy a közmondásos gödény-étvágy kielégítést nyerjen, a mit azonban csak hosszabb halászkodás eredményeül érhet el a madár. És micsoda halászkodás az, mit a gödény elkövet! Kivált, midőn egész serege ezen impozáns nagyságú madárnak egyesül a közös cél elérésére. És mily rendszer és czéltudatoság nyilatkozik meg halászkodási eljárásukban! Nemesoda, ha kétségbeesés fogja el a halászat emberét, a midőn a gödények halászkodási tevékenységét szemlélni kénytelen s látja, mint oszlik szét óriási félkörben, kiterjesztett kerítő-háló alakjára 70—80, vagy talán 100, sőt néha több ily madár, egyik a másik mellé sorakozva s e rendben úszva előre, miközben szárnyaikkal a vizet csapdossák, míg roppant úszhártyás evedzőjökkel nagyokat lendítenek előre felé a testükön; emellett azonban a hajtóvonal alakzata egy pillanatra se bomlik meg, hanem szabályos félkör alakban haladnak tovább is előre, mint a huszárlovák, mikor atakra mennek — s végre ez a nagyarányú hajtás akként nyer befejezést, hogy a szárnyas halcsiszárok valamely kisebb öblbe szorítják az összeteretelt haltömeget, a midőn is kezdetét veszi a meregetés, helyesebben halhabzsolás munkája, a mi igazán mesébe illő látvány! Dolgozik a borszak és rövid idő alatt rengeteg mennyisége a halaknak vándorol a kielégíthetetlen gödénybendőbe, — s ha azután elfogy vagy végleg szétriad a fogóval: újra kezdődik a nóta, új sorakozás és hajtás veszi kezdetét a prédálkodás roppant arányaival együtt, a meddig csak torkig tömve, az utolsó falat viczkándó farka ki nem marad az öblös kürtöböl, vagyis a madár torkából, a mely szíinig lesz tömve. Mikor azután mozogni is képtelenné lesz a magát telezabált halászsereg, valami szigetre vagy zátonyosra veszik magukat, nyugodt gurnyasztással megemésztendő a haltáplálék ama roppant kvantumát, mely bennök torkig felhalmozódott — és csendes veszteglésök órák hosszáig eltart.

Még szerencse, hogy a gödények halászkodási tevékenykedése a napnak csakis a hajnali és délutáni óráiban

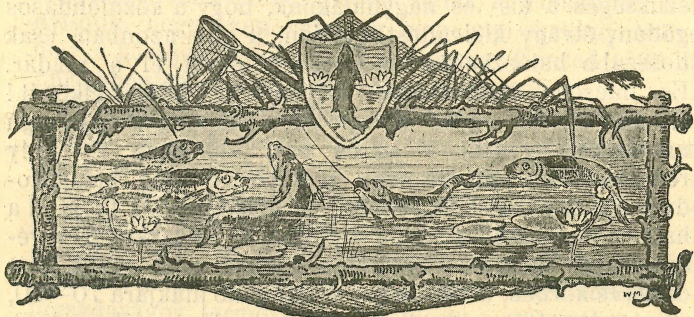
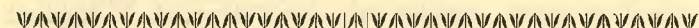

történik s nem terjed ki az egész napra, tehát nem egyfolytonosság; oly helyeken azonban, a hol a halállomány szegényes volta nem igen kiadós meregetésekre nyújt alkalmat a gödénynek, ott természetesen nem köti a madár tevékenységet a nap bizonyos szakához, hanem halászik addig, a míg jól nem lakik. Hanem a hol csekély a halállomány, vagy éppen fogyófélben van: onnét csakhamar utat vesz magának oly helyre, a hol falánságának alkalmasabb tér nyílik. Szóval csakis a halgazdag vizek gyakorolnak rá csábító hatást, mert legfőbb tápláléka a hal, *nagy hal*; más prédát csak mellékesen, esetleges alkalomadtán kerit magának.

A gödénynek egy faja és két változata fordul elő hazánkban. Külseje impozáns, valóságos óriás a vízimadarak között s tényleg nagyobb valamennyinél. Hossza 129—167 cm., mely nagysághoz hasonlólag óriási 29—42 cm. hosszú csőr járul, melynek állsontjai között fityeg le az a rendkívül kitágítható zacskó, mely a madár halfogó eszközét képezi. — Lábai roppant nagyok, úszhártyások. Különben otromba, nehézkes testű állat ez a madár, de azért szép és meglepően könnyed röpte van neki és nemcsak hogy jól tud repülni, de a halászó sashoz hasonlóan: lecsapni is képes a levegőből s úgy ragadni ki a megpillantott halat a vízből.

(Folyt. köv.)

Lakatos Károly.

Altalános halászati kiállítás Nürnbergben.

Mint már a „Halászat“ arról röviden megemlékezett, a folyó évben augusztus 27-től szeptember 5-ig a Nürnbergi Halászegyesület 25 éves fennállásának és munkásságának megünneplése alkalmából székhelyén, Nürnbergben általános halászati kiállítást rendez. E kiállítás a kisebb arányú vidéki kiállítások keretén jóval túlterjeszkedik s bemutatja nemcsak Bajorország igen változatos és látványos haltenyésztését minden vonatkozásában, hanem felöleli egész Németország halászati viszonyainak ismertetését.

E kiállítás, mint a programból látható, par excellence a haltenyésztők, még pedig úgy a pontyos, mint pisztrángos tógazdaságok kiállítása leendő s midőn erre a magyar tógazdák figyelmét külön felhívom, teszem azt főképp és különösen azon okból, mert ismerte azt a magas színvonalat, melyen a bajor haltenyésztő mozog, meg vagyok róla győződve, hogy mi ott igen tanulságos és figyelemreméltó tapasztalatokra tehetünk szert.

A program főbb pontjai: Az összes mesterségesen tenyésztendő halak élő állapotban való bemutatása, kapcsolatban az ezekre káros rovar- és madárvilággal, az összes halászati eszközök, szerelvények, mesterséges

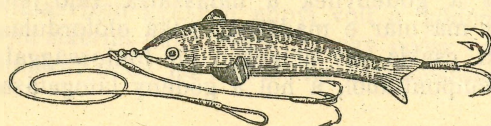
haltenyésztéshez szükséges készülékek, költőládák és házak, halélettani állomások stb. bemutatása és végül, mit különösen kiemelni kívánok, a halélettés minden fázisának ismertetése, a táplálásra szolgáló anyagok és az ezzel elért eredmények kiállítása.

E változatos programnak, mint említettem, főképp ez a pontja az, mely szerintem kívánatosá teszi, hogy minél számosabban látogassuk meg e kiállítást, de főképp kívánatosá teszi fejlődő tógazdaságaink érdekében azt, hogy az Országos Halászati Felügyelőség tanulmányozza a kiállításnak különösen ezt a részét. Minden tógazda tisztában lehet azzal, hogy tavainak termőképessége az idők folyamán csakis mesterséges etetéssel tartható a kellő niveau, szóval, hogy üzemének intenzivitása feltételezi a termőképességnek mesterséges úton való támogatását. Ámde hasonlóan a növénytermelési kísérletekhez, sőt még fokozottabb mértékben az egyes gazda erejét és idejét fölülmulja a hosszas, sokszor téves irányban megindult, következképp meddő, időrabló és költséges etetési kísérletek keresztülvitele. A német tógazdaság hosszabb multra tekint vissza, mint a miénk, a viszonyok a német tógazdákat már régen az etetésre utalták, ez lévén az egyedüli módja a drágább gazdálkodási viszonyok által megkívánt nagyobb termések elérésének.

Határozottan hibát követnénk tehát el, ha elmulasztanók most az alkalmat, a midőn e kérdést a maga egészében tanulmányozhatnánk s az Orsz. Hal. Felügyelőség míg egyrészt nagy idő- és pénzáldozattól kimélné meg bennünket az ott tapasztaltak szélesebb körben való megismertetése által, másrészt ezeket a létesíteni szándékolt haltenyésztési kísérleti állomás üzembe vételénél is értékesíthetné. De még egy más szempontból is fontosnak tartanám, ha felügyelőségünk a kiállítást tanulmányozná.

Nálunk tógazdaságaink úgyszólván kizárólag a nagybirtokokon létesültek; Bajorország, különösen annak Mittelfranken nevű részében azonban lépten-nyomon találkoztunk oly tógazdaságokkal, melyek a közép- és kiscgazdaságok üzemébe illeszkednek bele. Alkalmam volt látni ott tett tanulmányutam folyamán igen számos parasztbirtok egy-két morgen nagyságú hízaló üzemre berendezett pontyos tavát, mely ekkép a kiscgazdát is részesíti egyébként parlagon heverő és egyébre nem alkalmas területe után némi jövedelemben. A dolog ethikai oldalától eltekintve, t. i. hogy általa a parasztbirtokos figyelme is fel van hívva gazdasága minden részének kihasználására, érdekes a kérdés már azért is, mert hisz hazánkban alig van oly község, melynek határában ne volna kevesebb vagy több ily módon értékesíthető terület. Figyelemreméltó nyereség volna közgazdaságunkra, ha sikerülne az ottani példák alapján a haltermelést az ily kis üzemek keretébe is beilleszteni. Mindenképp köszönettel tartoznánk a földművelési kormánynak, ha megadná a módot, hogy ezen minden tekintetben érdekes tapasztalatokat nyújtó tanulmányutat mi magyar tógazdák az Orsz. Halászati Felügyelőség vezetése alatt tehetnők meg. Várjuk és kérjük ez irányban földművelési miniszterünk intézkedését, ki nagy hasznára az ügynek élénk érdeklődéssel viseltetik haltenyésztésünk iránt.

Dr. H. A.

LEVÉLSZEKRÉNY.

(Olvasóinknak mindenkor díjtalanul áll rendelkezésre.)

Kérdések.

19. sz. kérdés. Halászlati társulattól bírom a halászlati jogot, azzal a kikötéssel, hogy területemet albérletbe nem adhatom. Eddig horgászati engedélyt adtam ki bizonyos díjak ellenében, és az illetőket halászlajegygyel is elláttam. Legutóbb azonban az elsőfokú hatóság ettől eltiltott, azt állítván, hogy a kit én jogosítok a horgászatra, annak 4 K.-ás jeggyel kell bírnia, mert az albérló, és nem munkás. Igen de albérlőt meg nem alkalmazhatok, a főnti kötelezettség miatt. Vagyis ha munkásjegyet adok a kincstár bírságol jövedékcsökkentésért, ha pedig bérlőjegyet adok ki, akkor meg a társulat támad rám pörrel. Ilyen viszonyok között mit tegyek tehát, hogy senkivel se jussak összeütközésbe? Megjegyzem, hogy nálunk kivétel nélkül csak sportszerű horgászat folyik, nem pedig mesterségszerű.

B. M.

Feleletek.

Minő viszonyok között tenyészik a czompó legsikeresebben? (Felelet a 15. sz. kérdésre.) A czompót a pontyival együtt lehet tenyészteni, vagyis mindenütt ott, a hol a ponty tenyészik, a czompóval is czélt lehet érni. Tenyésztéséhez nem szükségesek külön tavak, hanem mint említve volt, a pontyos tavakban mellékes hal gyanánt tenyészthető. Természetesen számolnunk kell a népesítés arányával, mivel a pontyával azonos kosztón él s így a kétféle halmak együtt is csak akkora száma lehet, mint ha a tóban csak pontyot tartanánk. Egészen véve legalkalmasabbak a növesztő- és a nyújtó tavak erre a czélra.

H—s G—r.

Sással és náddal benőtt tavat mint lehet pontyos tóvá alakítani? (Felelet a 16. sz. kérdésre.) Okvetlenül ki kell abból a sást és nádat irtania, azonkívül megfelelő zsilipszerkezet fölállításával meg kell adnia a lecsapolás lehetőségét. Előbbit legkönnyebben azzal érheti el, ha a sást és nádat 8—10 cm.-re a víz alatt lekaszálja. Ezt legfeljebb 3—4-szer kell megismételnie, mindig akkor, a mikor a növényzet még nem hatalmasodott el, a mire az nem csak meggyérül, de okvetlenül ki is veszik. Zsilip gyanánt pedig az ú. n. barátzilipet ajánlhatom, a mely nemcsak a tó kiürítését teljesíti, de a tavat tápláló vízlömlőket is czélszerűen továbbítja.

Nemo.

Mi kívánatik a halászlati társulat alakításához? (Felelet a 17. sz. kérdéshez.) A halászlati társulati úton való gyakorlását az 1888: XIX. t.-cz. minden nyílt vízre nézve kötelezővé teszi, a hol a halászlát az egyes birtokosokra nézve nem gyakorolható okszerűen és a szomszédbirtokosok érdekeinek sérelme nélkül. Ezt eldönteni a földművelésügyi miniszter hivatott, ugyancsak a törvény értelmében. Az eljárási szabályok értelmében, melyet a törvény VI. fejezete s a törvény végrehajtása tárgyában kiadott 5000/89. sz. miniszteri rendelet állapít meg, az a ki társulat alakítását óhajtja, indítvány tesz az illetékes alispánnál (polgármesternél). Ezt az indítványt az alispán a hatósági szakértőnek, az országos halászlati felügyelőnek adja ki véleményezés végett, a ki szakszempontról nyilatkozik arra nézve, mi indokolja a társulatalakítást és megjelöli azt a vízszakaszt, a mely a társulat kötelekébe vonandó lesz. Erre összeírják a községi főtelegkönyvek nyomán az érdekeltséget s az egyesek vízbirtokát. Ha ez megtörtént, az alispán alakulásra hívja össze az érdekelteket. A gyűlésen ki-ki követelheti az érdekeltség kimutatás helyesbítését. Ha valaki a halászlati önálló gyakorlását kívánja, az őslel megszakítandó és az iratok a

miniszterhez terjesztendő fel, hogy ez döntse el, mely vízterület vonandó a társulatra s megengedhető-e, hogy ott valaki önállóan gyakorolja a halászlátot. Ezen döntés után az érdekeltség újból összehívandó s ezen a közgyűlésen szavazattal döntendő el kik vannak a társulás mellett, kik ellenére. Ha az érdekeltség vízterület szerinti többsége igennel szavaz, az elnöklő hatósági közeg a társulatot megalakulniak jelenti ki s az érdekeltséggel letárgyalatja az alapszabályokat, és a társulat üzemtervét. Egyik is, másik is miniszteri jóváhagyás alá esik, minéltozva működését csak akkor kezdheti meg a társulat, ha azt a jóváhagyást megkapta. Ime ez a társulat alakulásának menete, a mely mint látszik elég hosszadalmas. Az eljárás rögtön megindul, a mint erre nézve az indítványt az illetékes alispánál megteszi. Minta-alapszabályokat az orsz. halászlati felügyelősnél kaphat.

Nemo.

~~~~~

—o TÁRSULATOK —o

A „borsodi” tiszai halászlati társulat f. évi július hó 7-én tartotta évi rendes közgyűlését Mező-Csáthon, Deák Gyula elnökletével. Igazgató jelentvén, hogy a Tisza-Keszi és Szederkény határában létesítendő ivadék-nevelő telepek engedélyokiratát a közigazgatási hatóság kiadta, Közgyűlés megbízta az elnökséget, tegye meg a szükséges intézkedéseket, hogy a telepek berendezésére szükséges munkálatok még ez év őszén foganatosíthatók legyenek. A társulat évi költségelirányzatának fedezésére 2770 kat. hold vízterületnél kat. holdanként 10 fillér kivetést állapítottak meg. Indítványt adtak be, kerestetnék meg a földművelésügyi m. kir. minister úr, a végből, hogy állami halászlati felügyelők alkalmaztassanak, a kiknek feladata volna a halászlati rendészet közvetlen ellátása. A közgyűlés egy ily értelmű emlékirat felterjesztését elhatározta. A társulat elhunyt érdemdús elnökének, Melczér Gyulának emléke jegyzőkönyvileg megörökítvén, elnökké Deák Gyulát, alelnök-igazgatóvá Juhász János választattak meg.

Országos Halászlati Egyesület. Nyilvános nyugtató az egyesület pénztárába befolyt tagsági díjakról: 1903. évre: Bariss Gyula 3 kor. 1904. évre: Bariss Gyula 6 kor., Vigh Gyula 1 kor. 50 fill. Budapest, 1904 évi július hó 9-én. Kuttner Kálmán egyesületi pénztáros.

* * *

Az Orsz. Halászlati Egyesület Magyarország halászlati fejlesztése és felvirágoztatása érdekében közreműködik a haltenyésztés, az okszerű óvás és védelem, valamint a halértékesítés szervezésében; terjeszti a szakértelmet azzal, hogy szaklapot és szakkönyveket ad ki, előadásokat és tanfolyamokat tart. Halászlati kiállítások és egyes fontosabb kérdések megvitatására alkalmi gyűléseket szervez. Biológiai és halászlati kísérleti állomások létesítését kezdeményezi, végre előmozdítja szűkebbkörű halászlati egyesületek szervezését. Elnöke: gróf Széchenyi Imre. Tag lehet minden feddhetlen jellemű nagykorú magyar á lampolgár, vagy a halászlát ügye iránt érdeklődő bármely testület, a ki három éven át évi 6 K. tagsági díj fizetésére magát kötelezi s ebbeli szándékát az egyesületnél (Budapest, Köztelek) írásban bejelenti. A tagok díjtalanul kapják az egyesület lapját, a „Halászlát”-ot.

— VEGYESEK —

Uj miniszteri megbizott. Lapunk hivatalos részében foglaltaknak kiegészítésére újból is visszatérünk az új halászati miniszteri megbizott kinevezésére. A földművelésügyi miniszter tudatában annak, hogy a társadalmi tevékenység, úgy mint másutt, nálunk is kiváló szolgálatot tehet a halászat fejlesztése körül, a mennyibe a hivatalos tevékenységnek éppen ez biztosíthat kellő teret és sikert munkálkodásához, elhatározta, hogy ennek kezdeményezését és irányítását szintén fölhasználja a parlagon heverő halászat fölvirágoztatásánál. *Meszleny Benedek*, fejmegyei birtokos, a velencei tavi halászati társulat igazgatója és az országos halászati egyesület egyik alelnöke vállalkozott erre a föladatra, kijelentvén, hogy ezt a megbizást az ügy közérdekü voltára tekintettel teljesen díjtalanul kész viselni. Magától értetődő, hogy a földművelésügyi miniszter ezt a hazafias ajánlatot elfogadta. Mint a részére adott szolgálati utasításból kitetszik, első sorban arra hivatott, hogy a haltenyésztés ügyének minél tágabb körben propagandát csináljon. E tekintetben nemcsak a nagybirtokosokat tartja szemelőtt, de az u. n. kisembereket is, a mennyiben ezeket oly egyesületekké szervezi, a melyek alapszabályszerűen teszik a halászat ügyének felkarolását feladataikká. Feladata leend továbbá a halértékesítő szövetkezetek alakítása, a halászatról szóló törvény alapján alakult halászati társulatok működésének figyelemmel való kísérése, nemkülönbén a kövizek behalásítása körül is mindazt társadalmi téren megtenni, a mire a miniszter hivatalos úton igyekszik. Nem tagadjuk, hogy részü kről főleg a haltenyésztés propagálása körüli teendőket tartjuk olyan térnek, a melyen az új miniszteri megbizott sokat tehet. A mennyire pedig őt személyesen ismerjük, hisszük is, hogy ez irányban üdvösen szolgálja a közczélt. Éppen ezért szívesen ragadjuk meg az alkalmat ahhoz, hogy mint a halászat ügyének új és hivatásos munkását a legmelegebben üdvözö jük megbizása alkalmából.

Halpusztulás a Ferencz-csatornában. Nem csekély riadalmat okozott a Ferencz-csatornai halászati érdekelttség körében, hogy f. évi június 22—24-ike között nagyobb mérvü halhullás volt különösen Zombor határában észlelhető és pedig csaknem kizárólag a kényesebb természetü, nemes fajok u. m. süllő, csuka, menyhal, sügér között. Első pillanatra valami vízfertőzésre gondoltak. Azonban ilyennek nyomára sehoh sem lehetett akadni. A víz maga is teljesen tiszta volt, semmi elváltozást észlelni nem lehetett. A pusztulás június 25-én már meg is szünt. A megejtett vizsgálat eredményeképp csaknem bizonyossággal azt kellett a baj okául megállapítani, hogy a csatornában hetekkel azelőtt hinárvágó géppel dolgoztak; a levágott hinár egy része ott maradt a mederben s a beállott nagy melegben rothadni kezdett; ennek folytán a csatornának ugyan eléggé bő, de mégis nagyon

lassú folyású vizét helyenként annyira megrontotta, elvonván annak oxgénjét, hogy az a kényesebb halfajták életigényét nem volt képes többé kielégíteni; azok egyszerűen megfulladtak.

Mótoros halmérleg. A német vasutakon ezidőszent kísérletek folynak mótoros halmérlegekkel. A mérleg két részből áll, nevezetesen egy gép- és egy nagyobb víz-, illetve haltartóból. Az előbbi mintegy 2 és félméter hosszú s egy oly mótort tartalmaz, mely a vizet nemcsak hűti, de mozgásban is tartja. Az utóbbit azzal érik el, hogy a vizet egy sajátságos szerkezettel a tartó tetejéig emelik, a honnan cseppekben hull ismét alá a haltartóba. Az első ilyen mérleg Hollandiából került Berlinbe.

Szardiniafogás hanyatlása. Triesztből a következőket írják: Isolából, az osztrák szardinia-halászat főhelyéről jelentik, hogy évek óta nem volt a fogás oly rossz, mint az idén. A halászok hiába kutatják ennek okát. Úgy lát-szik, itt is az ismétlődött, mit a mult évben Bretagneban tapasztaltak hogy t. i. a halak megváltoztatták vonulásuk irányát. De viszont az sincs kizárva, hogy a halak tengeralatti befolyások miatt szenvedtek csökkenést. Halak hiánya miatt egyes gyárakban a munka is szünetel.

Értékes hal. Egy norvég hajó a „Hera“ a közelmultban egy hamburgi halkereskedőnek ritka szép lazacot szállított. A lazac ugyanis 26 kg.-ot nyomott, s az ottani kereskedők állítása szerint a legnagyobb ily fajta hal volt, mely Hamburg piacán értékesítettet.

Beteg halak vizsgálata. A m. kir. állatorvosi főiskola kórbonczani intézete (Budapest, Rottenbiller-utca 23. sz.) illetve ennek a vezetője dr. Rátz István ny. r. tanár készséggel teljesíti a beteg halak megvizsgálását. Haltenyésztők, valamint tógazdák jól teszik, ha megbetegedett, avagy beteges elváltozásokat mutató halakat a fenti cím alatt postára adva, mentül hamarabb beküldik. A vizsgálat legsikeresebben élő állatokon végezhető. Ha azonban élettelen halakat lehet illetve kell beküldeni, ezekből legalább 4—5 darabot kívánatos útnak indítani és pedig egyenkint begöngyölve, akár fagyapot, akár tőzeg avagy fűrészpör közé annyi jéggel együtt, a mennyi előreláthatólag eltart a szállítmány megérkezéséig. Tájékoztatás végett szükséges az észlelt kórtüneteket, valamint a halak tartására vonatkozó körülményeket is leírni és beküldeni. Rátz tanár úr kész a netáni kérdésekre akár levélben, akár lapunk útján felelni.

Hirdetmény.

A varrasúr-negyedi halászati társulat 1973 kat. hold területének halászati jogát 1905. évi január hó 1-től kezdve — zárt ajánlat útján — hat évre adja haszonbérbe.

A terület 4 szakaszból áll és így az szakaszonként is bérbeadható lesz.

Az ajánlatok 10% bánatpénzzel együtt folyó évi július hó 31-ig a társulat elnökségének Ürmény Nyitramegyében küldendők.

Bővebb felvilágosítással Nottny István t. igazgató Vág-Szereden és alólírott Ürményen szolgál.

Kelt Ürményen, 1904. évi június hó 22-én.

KARSAY LAJOS
társulati alelnök.